

Omvärldsfakta

FAKTABLAD FRÅN ARENA FÖR TILLVÄXT
ETT SAMARBETE MELLAN SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING, SWEDBANK OCH ICA

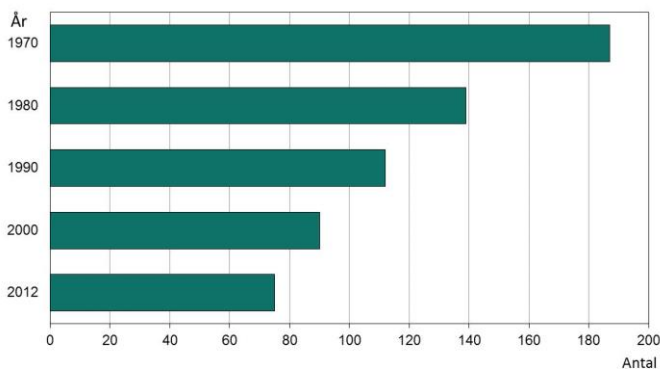
Regionförstoring – Nyckel för kompetensförsörjningen

Regionförstoring är ett vanligt förekommande begrepp i samtalen kring tillväxt, inte minst som en kraft som stärker tillväxten lokalt och regionalt. Regionförstoring innebär att den geografiska storleken på den lokala arbetsmarknaden ökar, där arbetsmarknaderna bestäms i två steg:

- En kommun är *oberoende* om mindre än 20 procent av de sysselsatta pendlar ut från kommunen och om mindre än 7,5 procent pendlar till en viss kommun
- Är kommunen *inte oberoende* knyts kommunen till den största utpendlingskommunen.

Komplementet till förstoring är att en region växer genom förtätning, vilket innebär fler invånare inom det befintliga geografiska området. Regionförstoring är en effekt av arbetskraftens växande geografiska rörlighet. I början av 50-talet motsvarade det sammantagna dagliga resandet ca 10 km/dag och invånare. Motsvarande värde idag uppskattas till ca 50 km/dag och invånare. Antalet lokala arbetsmarknader har blivit färre och färre som en följd av ökad arbetspendling, från 187 år 1970 till 75 år 2012.

Lokala arbetsmarknadsområden, 1970-2012

Att bo och arbeta i samma kommun är inte längre någon självklarhet. 1970 pendlade 14 procent av de förvärvsarbetande över en kommungräns, idag är det ca en tredjedel.

Bättre infrastruktur, kommunikationer, IT och privatekonomi samt ett alltmer flexibelt arbetsliv, bl.a. med möjlighet att jobba hemifrån, genererar en allt rörligare arbetsmarknad. Att arbetskraften också lägger mer och mer tid på att pendla är en företeelse som inte bara hänger samman med arbetsplatsernas belägenhet. Det är också en konsekvens av människors val där boendet tenderar att värderas allt högre med värden som god livsmiljö, god service, trygghet samt rimliga boendekostnader.

Stora skillnader i pendlingsmönster

Män pendlar betyder längre sträckor och längre tid än kvinnor. Fördelat på utbildningsnivå pendlar de med hög utbildning betydligt mer än de med lägre utbildning. De som har minst 3-årig eftergymnasial utbildning har 61 lokala arbetsmarknader medan de med förgymnasial utbildning har 114 lokala arbetsmarknader.

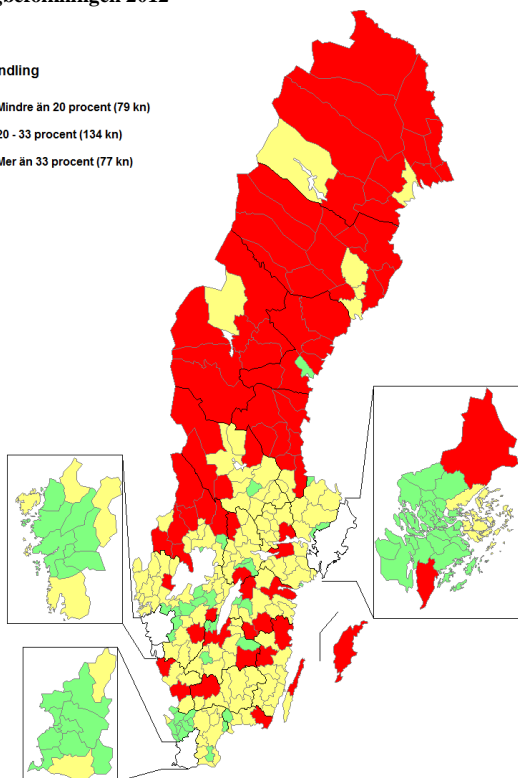
Pendlingen, bland de förvärvsarbetande, är hög kring de tre storstäderna och i vissa kranskommuner med närhet till en större stad. Åtgärder som minskar restiden vid pendling mellan bostad och arbete i intervallet 20-40 minuter (från dörr till dörr), får störst effekt på resandet.

I norra Sverige är arbetspendlingen generellt låg vilket inte minst beror på att pendlingen kan vara stor inom enskilda kommuner, p.g.a. stora geografiska ytor. En arbetspendling som inte fångas i den officiella pendlingsstatistiken. Framförallt de tre storstadsområdena skiljer ut sig med en hög andel in- och utpendlare som framgår i följande kartor.

Inpendlingen i procent av den förvärvsarbetande dagbefolkningen 2012

Inpendling

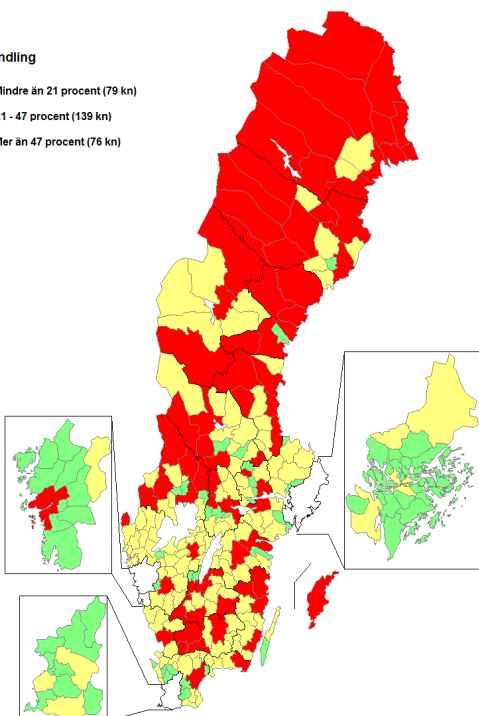
- Mindre än 20 procent (79 kn)
- 20 - 33 procent (134 kn)
- Mer än 33 procent (77 kn)

Utpendlingen i procent av den förvärvsarbetande nattbefolkningen 2012

Utpendling

- Mindre än 21 procent (79 kn)
- 21 - 47 procent (139 kn)
- Mer än 47 procent (76 kn)

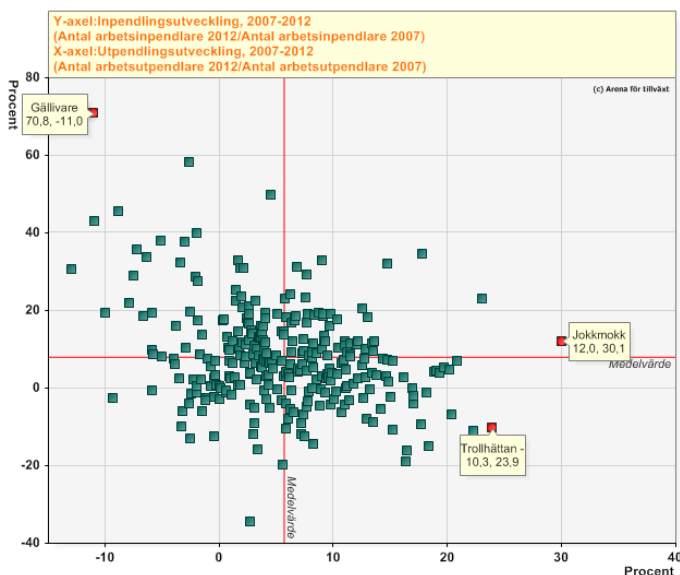

Det geografiska mönstret för in- och utpendling är likartat med en låg nivå i norra halvan av Sverige och delar av Dalarna, Värmland och Småland medan nivån är hög kring de tre storstäderna och i vissa förortskommuner till större städer.

Stora lokala variationer

Av de ca 4,4 miljoner förvärvsarbetande år 2012 var 1,5 miljoner eller 33 procent arbetspendlare över kommungräns. Men de lokala variationerna är stora. Av de förvärvsarbetande i Danderyd och Solna år 2012 så pendlade över 80 procent in från annan kommun medan inpendlingen till Gotland bara var 4 procent och knappt 6 procent till Örnsköldsvik och Skellefteå. Mellan 2007-2012 var gruvkommunen Gällivare den som ökade inpendlingen mest, 71 procent, medan Kungsör backade mest, 35 procent.

Utpendlingen toppas av Salem och Sundbyberg där 80 procent av de förvärvsarbetande arbetade i annan kommun år 2012. Motsvarande värde för Kiruna var bara 4 procent. En blomstrande gruvnäring i Gällivare bidrar till minskad utpendling mellan 2007-2012, -11 procent. Störst ökning av utpendlingen 2007-2012 var det i Jokkmokk och Trollhättan, 30 resp. 24 procent.

Olikheter i utveckling beror bl.a. på förändringar i den lokala företagsstrukturen, nya arbetsställen kan ha etablerat sig eller befintliga har expanderat. Motsvarande så påverkar om arbetsställen lagt ner, flyttat eller reducerat sin verksamhet. Den positiva utvecklingen av gruvnäringen i Gällivare får bl a konsekvenser i form av en tydlig ökning av utpendlingen från Jokkmokk. Nedläggningen av SAAB i Trollhättan genererar tydliga ökning av utpendlingen, inte minst till Göteborg där infrastrukturen mellan de två städerna har förbättrats, både för väg- och spårtrafik.

Arbetspendlingen som ingår i SCBs statistik utgår från nationella data vilket innebär att gränspendlingen till Norge, Danmark och Finland inte fångas upp här. För kommuner som ex Haparanda, Malmö och Strömstad blir det därför en tydlig underskattning av arbetspendlingen.

Regionförstoring främjar tillväxt

Större lokala arbetsmarknader bidrar till ökad flexibilitet och dynamik på den lokala arbetsmarknaden som gynnar såväl företagare som enskild medborgare. En större lokal arbetsmarknad rymmer fler branscher och bidrar till att reducera sårbarheten vid t.ex. strukturomvandling. Ju större den lokala arbetsmarknaden är desto bättre möjligheter för företagare att hitta rätt kompetens och desto större arbetsutbud för den enskilde medborgaren. Att klara kompetensförsörjningen, både inom privat och offentlig sektor, är en nyckelfråga lokalt och regionalt och regionförstoring blir här en viktig pusselbit. Stora sammanhållna regioner kännetecknas generellt av en hög nivå avseende ekonomisk tillväxt, sysselsättning, etableringsgrad, lönenivå och befolkningstillväxt.

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2012	Utpendling, % av natt- syss. 2012
Ale	37,7	67,1
Alingsås	27,4	41,7
Alvesta	30,6	41,6
Aneby	31,6	44,7
Arboga	32,4	36,6
Arjeplog	20,9	14,2
Arvidsjaur	15,8	17,6
Arvika	13,0	18,2
Askersund	19,7	37,1
Avesta	20,1	18,8
Bengtstors	20,8	21,8
Berg	16,3	28,0
Bjurholm	17,7	38,7
Bjuv	46,9	59,1
Boden	17,1	31,2
Bollebygd	42,9	65,7
Bollnäs	18,2	21,7
Borgholm	18,6	27,2
Borlänge	34,1	22,3
Borås	22,7	16,0

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2012	Utpendling, % av natt- syss. 2012
Botkvrka	49,7	69,4
Boxholm	28,1	47,4
Bromölla	41,1	50,5
Bräcke	15,4	32,7
Burlöv	75,3	72,0
Båstad	38,8	38,2
Dals-Ed	23,8	23,1
Danderyd	80,2	75,3
Degerfors	28,4	48,0
Dorotea	14,3	18,6
Eda	28,3	23,6
Ekerö	39,9	62,5
Eksjö	35,2	24,2
Emmaboda	28,2	24,3
Enköping	23,5	38,6
Eskilstuna	14,9	17,0
Eslöv	38,1	53,3
Essunga	34,4	44,6
Fagersta	33,1	18,0
Falkenberg	20,2	22,5
Falköping	20,4	26,5
Falun	23,1	22,8
Filipstad	16,3	19,6
Finspång	28,7	23,9
Flen	25,7	35,4
Forshaga	29,8	59,9
Färgelanda	24,5	46,3
Gagnef	22,4	50,9
Gislaved	21,2	20,1
Gnesta	27,1	56,1
Gnosjö	36,3	22,9
Gotland	3,9	8,0
Grums	31,4	40,1
Grästorp	33,9	55,7
Gullspång	27,7	33,0
Gällivare	10,9	6,2
Gävle	19,6	18,4
Göteborg	34,3	19,0
Götene	38,4	42,0
Habo	38,6	58,4
Hagfors	10,9	18,2
Hallsberg	48,1	47,2
Hallsthammar	33,7	48,0
Halmstad	17,3	15,0

Faktabladet finns att tillgå på Arenans hemsida www.arenafortillvaxt.com under rubriken Statistik.

Vid förfrågningar kontakta Per Sandgren, e-post: per.sandgren@skl.se, tel: 08-452 78 86

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2012	Utpendling, % av natt- syss. 2012
Hammarö	45,4	68,6
Haninge	45,9	63,7
Haparanda	12,3	15,9
Heby	23,7	47,6
Hedemora	25,8	28,8
Helsingborg	34,1	26,2
Herrljunga	29,6	36,1
Hjo	20,7	43,9
Hofors	20,2	23,1
Huddinge	67,9	71,3
Hudiksvall	14,1	13,4
Hultsfred	19,7	26,6
Hylte	26,4	28,2
Håbo	34,7	65,3
Hällefors	16,5	19,1
Härjedalen	11,7	10,8
Härnösand	18,4	20,8
Härryda	59,1	68,1
Hässleholm	23,2	29,6
Höganäs	29,5	48,9
Högsby	25,1	42,8
Hörby	33,0	50,3
Höör	33,2	57,0
Jokkmokk	12,7	16,3
Järfälla	56,6	68,4
Jönköping	17,8	12,4
Kalix	10,3	16,6
Kalmar	24,6	19,8
Karlsborg	30,1	32,2
Karlshamn	22,2	29,2
Karlskoga	28,3	19,2
Karlskrona	17,6	13,8
Karlstad	31,1	18,7
Katrineholm	22,3	23,6
Kil	31,7	54,9
Kinda	17,9	36,5
Kiruna	11,5	4,1
Klippan	35,1	49,2
Knivsta	42,9	72,2
Kramfors	14,5	16,9
Kristianstad	23,5	20,7
Kristinehamn	21,6	30,8
Krokom	24,3	47,2
Kumla	42,6	56,7

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2012	Utpendling, % av natt- syss. 2012
Kungsbacka	29,7	54,3
Kungsör	31,7	52,2
Kungälv	43,1	54,9
Kävlinge	42,1	69,0
Köping	27,8	27,0
Laholm	20,5	38,8
Landskrona	35,6	43,4
Laxå	29,0	30,6
Lekeberg	31,3	60,2
Leksand	24,6	29,0
Lerum	36,0	67,2
Lessebo	27,9	43,7
Lidingö	45,9	68,9
Lidköping	22,7	27,1
Lilla Edet	32,9	55,6
Lindesberg	22,2	25,0
Linköping	23,0	15,1
Ljungby	14,4	15,1
Ljusdal	10,9	14,9
Ljusnarsberg	22,4	34,4
Lomma	55,4	76,4
Ludvika	21,3	15,4
Luleå	20,3	10,7
Lund	52,5	38,0
Lycksele	12,4	11,3
Lysekil	22,7	26,4
Malmö	38,8	23,0
Malung-Sälen	19,9	12,4
Malå	15,8	23,2
Mariestad	22,3	31,9
Mark	21,7	40,3
Markaryd	32,8	20,9
Mellerud	17,3	30,1
Mjölby	36,0	41,1
Mora	22,4	16,8
Motala	17,1	32,0
Mullsjö	34,8	48,3
Munkedal	32,5	43,7
Munkfors	31,3	26,4
Möndal	69,8	64,6
Mönsterås	21,2	36,2
Mörbylånga	30,6	50,4
Nacka	59,1	69,5
Nora	21,4	42,5

Faktabladet finns att tillgå på Arenans hemsida www.arenafortillvaxt.com under rubriken Statistik.

Vid förfrågningar kontakta Per Sandgren, e-post: per.sandgren@skl.se, tel: 08-452 78 86

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2012	Utpendling, % av natt- syss. 2012
Norberg	27,2	52,1
Nordanstig	16,3	38,8
Nordmaling	21,3	37,0
Norrköping	19,2	18,6
Norrtälje	12,1	30,6
Norsjö	17,5	20,1
Nybro	25,0	32,2
Nykvarn	49,8	73,6
Nyköping	21,0	24,6
Nynäshamn	19,6	52,9
Nässjö	24,1	30,3
Ockelbo	19,9	36,9
Olofström	35,8	24,5
Orsa	23,5	43,3
Orust	23,9	44,9
Osby	29,6	42,3
Oskarshamn	20,6	11,6
Ovanåker	16,4	20,3
Oxelösund	42,0	38,7
Pajala	9,8	18,3
Partille	63,1	76,1
Perstorp	45,7	40,6
Piteå	8,9	18,9
Ragunda	17,9	21,2
Robertsfors	15,8	36,1
Ronneby	25,2	31,9
Rättvik	18,7	33,8
Sala	20,9	38,0
Salem	48,5	79,7
Sandviken	27,9	24,8
Sigtuna	61,4	47,4
Simrishamn	22,1	30,5
Sjöbo	30,8	52,8
Skara	38,6	37,4
Skellefteå	5,7	6,6
Skinnskatteberg	26,0	37,3
Skurup	34,0	59,6
Skövde	34,4	19,8
Smedjebacken	22,3	46,3
Sollefteå	10,5	13,5
Sollentuna	66,2	73,6
Solna	86,6	73,8
Sorsele	12,8	19,6
Sotenäs	23,8	26,4

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2012	Utpendling, % av natt- syss. 2012
Staffanstorp	56,2	75,3
Stenungsund	47,6	49,5
Stockholm	45,1	26,2
Storfors	34,3	51,1
Storuman	10,8	13,6
Strängnäs	21,0	43,6
Strömstad	24,5	9,6
Strömsund	10,5	14,5
Sundbyberg	79,3	81,2
Sundsvall	16,6	11,0
Sunne	16,8	24,2
Surahammar	28,5	48,7
Svalöv	39,1	63,4
Svedala	56,8	70,0
Svenljunga	28,7	42,7
Säffle	18,7	22,7
Säter	31,3	52,9
Sävsjö	20,5	27,4
Söderhamn	15,8	18,6
Söderköping	32,4	57,2
Södertälje	43,4	33,4
Sölvesborg	28,5	39,5
Tanum	21,5	33,2
Tibro	30,3	43,0
Tidaholm	16,7	32,4
Tierp	21,5	40,8
Timrå	35,4	55,4
Tingsryd	26,7	27,2
Tjörn	28,2	54,3
Tomelilla	36,2	45,7
Torsby	17,2	14,3
Torsås	24,8	40,2
Tranemo	30,9	29,3
Tranås	22,7	20,6
Trelleborg	25,0	46,2
Trollhättan	36,6	29,6
Trosa	27,5	51,8
Tyresö	45,4	72,1
Täby	60,5	71,0
Töreboda	28,7	39,5
Uddevalla	29,4	30,5
Ulricehamn	17,0	33,6
Umeå	12,1	9,0
Upplands Väsby	57,1	68,6

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2012	Utpendling, % av natt- syss. 2012
Uppsala	20,1	22,5
Uppvidinge	28,4	25,1
Vadstena	38,5	40,0
Vaggeryd	23,3	33,5
Valdemarsvik	21,6	33,0
Vallentuna	44,0	69,8
Vansbro	11,4	18,0
Vara	34,8	30,4
Varberg	17,8	22,1
Vaxholm	36,0	69,9
Vellinge	40,4	68,0
Vetlanda	16,3	18,2
Vilhelmina	7,8	16,8
Vimmerby	22,2	19,7
Vindeln	23,3	24,6
Vingåker	27,6	42,9
Vårgårda	36,1	44,6
Vänersborg	33,2	45,5
Vännäs	29,3	48,8
Värmdö	32,5	62,9
Värnamo	20,9	19,2
Västervik	8,5	11,7
Västerås	19,9	16,2
Växjö	21,5	15,2
Ydre	19,0	42,4
Ystad	31,9	37,3
Åmål	20,3	26,8
Ånge	13,6	16,7
Åre	18,1	22,7
Årjäng	13,9	10,3
Åsele	8,1	17,0
Åstorp	54,6	59,5
Åtvidaberg	20,4	47,4
Älmhult	30,8	17,4
Älvdalen	13,4	22,7
Älvkarleby	36,2	57,1
Älvsbyn	17,2	25,5
Ängelholm	35,0	41,8
Öckerö	22,0	55,5
Ödeshög	21,0	38,5
Örebro	22,8	16,3
Örkelljunga	34,1	40,0
Örnsköldsvik	5,8	6,8

Kommun	Inpendling, % av dag- syss. 2012	Utpendling, % av natt- syss. 2012
Östersund	19,6	11,5
Österåker	26,6	62,9
Östhammar	22,5	27,7
Östra Göinge	29,5	46,2
Överkalix	12,8	15,6
Övertorneå	10,8	19,9
Riket	32,6	32,8

Källa: SCB